

Î N C H E I E R E

13 noiembrie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Dumitru Mardari
Maria Gervas
Victor Burduh

examinând admisibilitatea recursului declarat de către Nina Dorul,
în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Nina Dorul
împotriva Centrului Republican de Reabilitare a Invalizilor, Veteranilor Muncii și
Războiului de pe lângă Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale privind
anularea ordinului cu privire la desfacerea contractului individual de muncă,
restabilirea în funcție, încasarea despăgubirii pentru perioada absenței forțate de la
muncă și încasarea prejudiciului moral,

împotriva deciziei din 06 iunie 2019 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 14 februarie 2018, Nina Dorul a depus cerere de chemare în judecată
împotriva Centrului Republican de Reabilitare a Invalizilor, Veteranilor Muncii și
Războiului de pe lângă Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale privind
anularea ordinului nr.282-p din 29 decembrie 2017 „cu privire la desfacerea
contractului individual de muncă”, restabilirea în funcție, încasarea despăgubirii
pentru perioada absenței forțate de la muncă și încasarea prejudiciului moral și
compensarea cheltuielilor pentru asistență juridică.

În motivarea acțiunii a indicat că prin ordinul nr. 282-p din 29 decembrie 2017
emis de directorul Centrului Republican de Reabilitare a Invalizilor, Veteranilor
Muncii și Războiului (CRRIVMR) a fost concediată începând cu 31 decembrie
2017 în temeiul art. 81 alin. (3) și art. 86 (y¹) Codul muncii „în legătură cu
deținerea statutului de pensionar”.

A menționat că, la momentul emiterii ordinului de concediere nu dispunea de
statutul de pensionar pentru limită de vârstă. Deși a atins vârsta de xxxxx ani
(a.n.xxxxx) și potrivit legislației Republicii Moldova dispunea de dreptul la
asigurare socială pentru limita de vârstă, pînă în prezent nu și-a realizat acest
drept, deoarece soțul participant la luptele pentru integritatea țării este decedat, iar
cuantumul pensiei ce i-ar reveni ar fi catastrofal insuficient pentru supraviețuire,
neacoperind nivelul minim de existență. Mai mult, potrivit extrasului din contul

personal de asistență socială pe parcursul activității în instituția dată (2009 - 2017), a achitat contribuțiile sociale. Pe parcursul activității nu a fost sancționată disciplinar. Negocierile cu pîrîtul privind restabilirea în funcție au eșuat.

Contrar prevederilor art. 81 alin. (3) Codul muncii, în ordinul contestat, pîrîtul greșit a invocat temeiul de desfacere a contractului de muncă or, Codul muncii nu conține art. 86 (y¹), în mod sfidător în ordinul de concediere ultima zi de muncă a fost stabilită duminică - 31 decembrie 2017, zi de odihnă. De asemenea carnetul de muncă nu i s-a înmănat. Mai mult, la indicația conducătorului instituției, ea a continuat să-și exercite atribuțiile de serviciu și după expirarea datei desfacerii contractului.

Contrar prevederilor art. 87 alin. (1) Codul muncii, concedierea ei s-a produs fără consultarea prealabilă a organului sindical. Astfel, se confirmă cu desăvârșire încălcarea flagrantă de către angajator atât a principiilor de bază prevăzute de Codul muncii, cât și drepturile sale fundamentale la muncă. Încălcarea sfidătoare a drepturilor la muncă exprimate prin concediere vădit ilegală este soldată cu cauzarea suferințelor fizice și psihice, or, când toți cetățenii R. Moldova sărbătoreau revelionul, ea se afla în stare de stres, ce i-a afectat grav starea sănătății.

A solicitat reclamanta anularea ordinului directorului CRRIVMR nr. 282-P din 29 decembrie 2017, încasarea din contul CRRIVMR a despăgubirilor pentru întreaga perioadă de absență forțată de la muncă în mărimea salariului mediu pentru această perioadă, compensarea prejudiciului moral în mărime de trei salarii medii, compensarea cheltuielilor pentru asistență juridică potrivit bonului de plată.

Prin hotărârea din 15 februarie 2019 a Judecătoriei Criuleni, sediul Dubăsari, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată.

S-a anulat ordinul nr.282-p din 29 decembrie 2017 a Centrului Republican de Reabilitare a Invalizilor, Veteranilor Muncii și Războiului cu privire la desfacerea contractului de muncă în temeiul art. 81 alin. (3) și art. 86 alin. (1), lit.y¹) Codul muncii, cu restabilire în funcție.

S-a încasat din contul Centrului Republican de Reabilitare a Invalizilor, Veteranilor Muncii și Războiului în beneficiul Ninei Dorul salariul pentru perioada absenței forțate de la lucru în mărime de 76 942,12 de lei, prejudiciul moral în mărime de 10 000 de lei, în rest capătul de cerere privind repararea prejudiciului moral, s-a respins.

S-a încasat în beneficiul Ninei Dorul cheltuielile de asistență juridică în sumă de 3500 de lei, ca reale, necesare și rezonabile.

Prin decizia din 06 iunie 2019 a Curții de Apel Chișinău, s-a admis cererea de apel declarată de Centrul Republican de Reabilitare a Invalizilor, Veteranilor Muncii și Războiului.

S-a casat hotărârea din 15 februarie 2019 a Judecătoriei Criuleni, sediul Dubăsari și s-a adoptat o hotărâre nouă prin care s-a respins, ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de către Nina Dorul împotriva Centrului Republican de Reabilitare a Invalizilor, Veteranilor Muncii și Războiului de pe lângă Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale privind anularea ordinului cu privire la desfacerea contractului individual de muncă, restabilirea în funcție, încasarea despăgubirii pentru perioada absenței forțate de la muncă și încasarea prejudiciului moral.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a stabilit că potrivit prevederilor art. 86 alin. (1), lit.y¹) din Codul muncii, concedierea - desfacerea din inițiativa

angajatorului a contractului individual de muncă pe durată nedeterminată, precum și a celui pe durată determinată se admite în cazul deținerii de către salariat a statutului de pensionar pentru limită de vârstă.

Astfel, angajatorul este în drept să desfacă din inițiativa sa contractul individual de muncă care a fost încheiat pe o durată nedeterminată, în cazul în care salariatul are statut de pensionar pentru limita de vârstă.

A constatat că, nu pot fi reținute în calitate de probe pertinente și concludente informațiile nr.2018/06/176 din 31.01.2018, prezentate de Casa Teritorială de Asigurări Sociale Dubăsari, prin care se confirmă că la situația din data de 31.01.2018 Nina Dorul, a.n.xxxx, nu beneficiază de prestații sociale prin intermediul sistemului public de asigurări sociale al R. Moldova, și nr. 11-03/04-4958 din 10.08.2018 prezentată de Agenția Națională Asistență Socială, potrivit căreia se confirmă că Nina Dorul, a.n.xxxxxx, nu beneficiază de pensie sau alocație socială de stat în sistemul public de asigurări sociale gestionat de Casa Națională de Asigurări Sociale. Or, CTAS Dubăsari nu deține informații despre beneficiarii de pensii de pe teritoriul Transnistriei.

A stabilit că Nina Dorul beneficiază de pensie în regiunea transnistreană, fapt confirmat prin răspunsul din 10.09.2018 a cet. Ignatiev V.V. (în limba rusă) și răspunsul din 05.09.2018 primit de la „Fondul de Stat Unic Asigurări Sociale al Republicii Moldovenești Nistrene”. Prin urmare, la momentul emiterii ordinului de concediere, Nina Dorul dispunea de statutul de pensionar pentru limită de vârstă.

A relatat că, potrivit „протокольное решение о достигнутых договоренностях по некоторым вопросам пенсионного и социального обеспечения” din 26.11.2013 semnat inclusiv și de reprezentantul Republicii Moldova, se stabilește că o persoană nu are dreptul să beneficieze de pensie pe teritoriul R. Moldova și pe teritoriul r. transnistrene. Deci, rezultă că dacă persoana are statut de pensionar în Transnistria el are statut de pensionar și în Moldova, și invers.

Astel, ordinul nr.282-p din 29.12.2017 emis de Centrul Republican de Reabilitare a Invalizilor, Veteranilor Muncii și Războiului, se consideră că este întocmit conform legislației în vigoare și cade sub incidența prevederilor art. 86 alin. (1) lit. y¹) din Codul muncii, care stabilește că angajatorul urmează să desfacă din inițiativa sa contractul individual de muncă care a fost încheiat pe o durată nedeterminată, în cazul în care salariatul are statut de pensionar pentru limita de vârstă.

A concluzionat că urmează a fi respinse și cerințele privind încasarea despăgubirilor pentru întreaga perioadă de absență forțată de la muncă în mărimea salariului mediu pentru această perioadă, a prejudiciului moral și a cheltuielilor de judecată or, aceste pretenții sunt pretenții subsecvente pretenției principale, care a fost respinsă.

La 22 iulie 2019 Nina Dorul a declarat recurs solicitând casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii instanței de fond.

În motivarea recursului a indicat că instanța de apel nu a concretizat care norme de drept material au fost eronat aplicate de instanța de fond, a lăsat fără apreciere argumentele invocate de către prima instanță referitoare la ilegalitatea ordinului de concediere și anume, ne preavizarea despre eventuala desfacere a contractului de muncă încheiat pe termen nedeterminat, eliberarea din funcție în zi de odihnă, lipsa în Codul muncii a art. 86 alin. (1), lit.y¹ Codul muncii, motivarea

inadmisibilității documentelor eliberate de autoritățile autoproclamatei Republici Moldovenești Nistrene.

A susținut că instanța de apel a lăsat fără apreciere falsificarea de către pîrît a așa numitului Acord al organizației sindicale din 22 decembrie 2017.

A menționat că este greșită constatarea instanței de apel că hotărîrea protocolară din 26 noiembrie 2013 a negocierilor în formatul „5+2” stabilește că „...o persoană nu are dreptul să beneficieze de pensie pe teritoriul RM și pe teritoriul r.Transnistrene...” or, hotărîrea protocolară nu conține astfel de prevederi și are ca scop doar de a stabili ordinea primirii și prelucrării documentelor pentru numirea pensiei în legătură cu schimbarea cetățenilor a locului permanent de trai din R. Moldova în stînga Nistrului și invers.

A indicat că instanța de apel a trecut cu vederea motivul adevărat al eliberării sale din funcție, iar sumele primite și apreciate de către instanța de apel ca pensie, alcătuiesc doar o recompensă pentru casa luată abuziv în anul 1992 în timpul războiului de către mercenari. Astfel, instanța de apel la adoptarea deciziei a încălcat esențial și a aplicat eronat normele de drept material dând o apreciere arbitrară probelor, fapt ce a dus la soluționarea greșită a pricinii și încălcarea drepturilor sale fundamentale.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărîrii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Materialele dosarului confirmă faptul că decizia din 06 iunie 2019 a Curții de Apel Chișinău a fost expediată pentru cunoștință părților la proces la 26 iunie 2019 (f.d. 154), prin urmare, recursul declarat de către Nina Dorul la 22 iulie 2019, a fost depus în termenul prevăzut de lege.

În conformitate cu art. 439 alin. (2), (3) Cod de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin.(2).

Examinând admisibilitatea recursului în raport cu materialele cauzei civile, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de către Nina Dorul, este inadmisibil din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sînt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;
- c) a interpretat în mod eronat legea;

d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;

b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;

c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;

d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;

e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;

f) hotărîrea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Săvîrșirea altor încălcări decît cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) Cod de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de către Nina Dorul, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Or, argumentele invocate în recurs se referă la dezacordul recurentului cu soluția pronunțată de către instanțele ierarhic inferioare și nu redă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau de drept procedural, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate și urmează a fi respinse.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat conform Secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

În această ordine de idei se precizează că, în contextul normelor procedurale din Secțiunea a II-a, Capitolul XXXVIII Cod de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă faptul că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 Cod de procedură civilă, însă din recursul declarat nu rezultă încălcarea flagrantă a regulilor de apreciere a

probelor.

Cît privește dreptul justițiabilului „de a fi auzit de o instanță”, garantat de art. 6 § 1 al Convenției Europene a Drepturilor Omului, instanța notează că obligația de a motiva o hotărîre judecătorească poate varia în funcție de natura deciziei în cauză (a se vedea *inter alia*, *Helle vs Finlanda*, 19 decembrie 1997, parag.55; *Hansen vs Norvegia*, 2 octombrie 2014, parag.71-74).

De fapt în concepția instanței europene, articolul 6 § 1 nu impune motivarea detaliată a deciziei unei instanțe de recurs, care întemeindu-se pe dispozițiile legale specificate, respinge un recurs ca fiind „lipsit de șanse de succes”, ceea ce s-a constatat în cazul de față (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Kukkonen vs Finlanda* (nr.2), 13 ianuarie 2009, parag.24; *Baydar vs Olanda*, 24 aprilie 2018, parag.46).

În circumstanțele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera inadmisibil recursul declarat de către Nina Dorul.

În conformitate cu art. 270, 433 lit. a), 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se consideră inadmisibil recursul declarat de către Nina Dorul.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Dumitru Mardari

judecătorii

Maria Ghervas

Victor Burduh